

Artikel

Samen aan de kar duwen - Timecircus in de Warande

Er beweegt iets in Turnhout: het bonte kunstenaarscollectief Timecircus maakt van de Warande een creatieve broedplaats. Je bent van harte welkom, niet als bezoeker van een doorsnee tentoonstelling, wel als medekunstenaar van een ongezien gesamtkunstwerk.

Wie naar de Warande komt, stapt binnen in het Random Well-Organised Universe van Timecircus. Het is de eerste tentoonstelling in het 25-jarige bestaan van dit Antwerpse collectief. De makers kregen de sleutel van het huis en totale carte blanche. Al sinds juni werken, eten en slapen ze in de expozaal, voorzien van een zelfgebouwde keuken, douche, toilet, slaapunits en residentiekamers voor internationale vrienden en gasten. Binnen en rondom de muren van het cultuurhuis bouwen ze aan een wereld vol monumentale voertuigen, interactieve attracties en allerlei constructies die het midden houden tussen machine, speeltuig en kunstwerk.

© foto: Gijs Van Doorn

Even belangrijk als de objecten zelf, is de modus operandi:

Timecircus bouwt aan deze expo als aan een levend organisme, een los-vast ecosysteem van elementen die samen een balans bewaren. De opbouw, de tentoonstelling en de afbraak lopen er symbiotisch door elkaar. Een eindresultaat is er niet, dus een bezoeker die in juni kwam kijken zal bij een tweede bezoek in de herfst voor een verrassing komen te staan.

Eigenlijk is de expo precies zo veranderlijk als de ploeg die erachter schuilt. De kern bestaat uit een dertigtal personen die zich in de afgelopen 25 jaar rond oprichter Bram Soli hebben geschaard, nadat hij voor zijn eindwerk bij KASK in Gent maandenlang door Europa trok. Vergezeld door een grote groep vrienden hield hij halt in Barcelona, Toulouse, Ljubljana, Praag en Gent om met plaatselijke kunstenaars samen te werken. Sindsdien krimpt en groeit Timecircus naargelang de projecten die op de agenda staan.

© foto: Gijs Van Doorn

HISTORISCHE ZOLDERKAMER

“Op een manier is dit een retrospectieve van alles wat we al gedaan hebben, maar eigenlijk willen we vooral de nadruk leggen op het heden, en nog meer op de toekomst”, vertelt Soli. In de Warande borrelen de nieuwe ideeën op uit de dagelijkse ontmoetingen tussen kunstenaars en ambachtslui uit de verre en meer recente geschiedenis van Timecircus. Vijf maanden lang timmeren, sjouwen en sjoeren ze om er hun iconische installaties tot leven te brengen, zoals de met spierkracht aangedreven GloboSwing of de imposante *Barbecuemachine* uit de rondreizende kermisvoorstelling *Sensazione*. Tegelijk nemen de Timecircusleden hun archief –

de machinerie die bij karrenvrachten naar de Kempen kwam – onder handen om live en on-site voor nieuwe creaties te zorgen.

Noem het DIY, recup of een ode aan het objet trouvé. Elk element uit het gigantische gamma van artefacten is gevonden, gekregen of gemaakt. “En elk object heeft een historie”, zegt Soli. “Van waar komt het, van wie kregen we het en in welk land? Het is onze historische zolderkamer die hier tentoongesteld wordt.” De bouwsels zijn op het eerste gezicht ruw en ruig, maar dragen een soort speelse poëzie in zich. Wat willekeurig bijeengesprokkeld lijkt, volgt bij nader inzien een eigen logica: zo random is dit universum niet. Toch niet voor wie de tijd neemt – en daar nodigt Timecircus je nadrukkelijk toe uit.

Als bezoeker loop je niet louter rond tussen de objecten, je maakt deel uit van de motor die de machine draaiende houdt. Je betreedt het atelier te midden van de expo, drinkt iets in het door henzelf geïmproviseerde cafeetje omringd door installaties, leent je spierkracht om de constructies te besturen of berijden.

STAPVOETS

Aanvankelijk deed Timecircus zich opmerken met tijdelijke installaties in de openbare ruimte, van podia, zwembaden, restaurants en monumenten tot de drijvende tempel *Welvaart* aan het MAS, en de *Villa Romana* in bibliotheek Permeke en Calais. Vandaag brengt het collectief mensen steeds vaker ook letterlijk in vervoering. In 2022 gingen ze voor het eerst op reis met het *Landschip*, een kolossale ark op wielen, 4 ton zwaar en enkel met mankracht voort te bewegen. In negen maanden tijd sleepte een aantal kernlieden dit gevaarte van Antwerpen naar Elesfina, nabij Athene. In februari 2023 bereikten ze de stad, op tijd voor de festiviteiten rond de inauguratie van Elesfina als Culturele Hoofdstad van Europa. De tocht van 3.000 kilometer die negen landen doorkruiste zat erop, en het doel was bereikt: onderweg zoveel mogelijk mensen ontmoeten.

© foto: Gijs Van Doorn

“Met traditionele circussen heeft Timecircus niet de vaak droevige of minstens achterhaalde acts gemeen, maar wel het laagdrempelige, het volkse en het nomadische”, vertelt Soli. “We zijn altijd op doortocht, en ons doel is om mensen te ontmoeten. Dat gaat het beste als je je traag voortbeweegt, beseften we. Zelfs een fiets is daar eigenlijk te snel voor, je bent minder geneigd om stil te staan en contact te maken.”

En dus koos het collectief voor een tempo op mensenmaat: stapvoets. Met een extreem log, veel te zwaar voertuig in hun kielzog kwamen de gesprekken met passanten vanzelf op gang. Breekt onderweg een wiel af of krijgt het gezelschap het *Landschip* niet zelf een brug over? Zoveel te beter. “Samen aan de kar duwen, één van de schakels zijn die de tocht mogelijk maakt, dat geeft een ongelofelijke voldoening. Het is een verbinding die bijna magisch voelt.”

© foto: Gijs Van Doorn

NIET TOEVALLIG DE WARANDE

Voor curator Glenn Geerinck toont de oefening in traagheid van Timecircus hoe we anders in de wereld kunnen staan. De tijd die ze vrijmaken voor spontaniteit en reflectie voelt als een bevrijding in een maatschappij die efficiëntie predikt en waar sneller beter is. “De staptochten van Timecircus zijn een mooie metafoer voor wat ze in de Warande laten zien”, zegt Geerinck. “Het gaat er niet zozeer om dat de mensen naar die machines komen kijken, maar wel dat ze meestappen in een filosofie. Dat je letterlijk en figuurlijk stilstaat bij hun ideeën.”

Een onconventioneel project als *Random Well-Organised Universe* vond niet toevallig een thuis bij de Warande, een multidisciplinair huis dat zich niet enkel geografisch maar ook programmatisch een beetje aan de rand van de culturele mainstream situeert. Geerinck: “Als huis was dit zeker en vast een uitdaging. Dat de kunstenaars hier vijf maanden lang wonen en werken gaat gepaard met de nodige bezorgdheden, maar we hebben hen met open armen ontvangen en alle collega’s aan boord gekregen. Dit project bevindt zich op het snijvlak van heel wat maatschappelijke thema’s, en sluit aan bij wat we met de Warande willen brengen. Timecircus begeeft zich ergens tussen het volkse en het avantgardistische. Vooruitstrevend en tegelijk verbindend.”